

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
Основи суспільної географії

підготовки **бакалавра**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальності **014 Середня освіта (Географія)**

освітньо-професійна програма **Середня освіта. Географія. Економіка**

Силабус освітнього компонента «ОСНОВИ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ»
підготовки бакалавр, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014
Середня освіта (Географія), за освітньо-професійною програмою «Середня
освіта. Географія. Економіка».

Розробник: завідувач кафедри економічної та соціальної географії,
к. геогр. н., доц. **Погребський Т. Г.**

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ткачук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
економічної та соціальної географії
протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: «01 Освіта / Педагогіка» Спеціальність: «014 Середня освіта (Географія)» Освітньо-професійна програма «Середня освіта. Географія. Економіка.» Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання – 2
ІНДЗ: немає		Семестр – 3-ий
		Лекції – 32 год.
		Практичні (семінарські) – 36 год.
		Самостійна робота – 44 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання	українська	

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Погребський Тарас Георгійович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/ Погребський_Тарас_Георгійович
Телефон	+380994962521
e-mail	pogrebnyi.taras@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен понеділок 15.00–16.20, аудиторія С-617А

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу

Освітній компонент «Основи суспільної географії», складений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань «01 Освіта / Педагогіка»; спеціальності «014 Середня освіта (Географія)»; освітньо-професійної програми «Середня освіта. Географія. Економіка.»

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі отримають знання про місце суспільної географії в системі географічних наук, історію та етапи розвитку суспільної географії, формування географічних шкіл, методи суспільно-географічних досліджень, внесок видатних вчених у розвиток суспільної географії, основні поняття, категорії, сучасні концепції, перспективи розвитку, практичне застосування результатів суспільно-географічних досліджень, форми територіальної організації суспільства, суспільно-географічні зв'язки, відношення та процеси, властивості та функції території.

Пререквізити

Здобувачі повинні мати загальні знання з географії та наук про Землю.

Постреквізити

Даний освітній компонент є теоретико-методичним базисом для подальшого вивчення економіко-географічних освітніх компонентів. Освітній компонент також акцентує увагу на обов'язкові географічні аспекти для вивчення у закладах загальної середньої освіти.

Мета і завдання освітнього компонента

Мета вивчення освітнього компонента – формування у здобувачів уявлень про історичні особливості формування та розвитку суспільної географії як одного з базових підрозділів географічної науки; ознайомлення з місцем, роллю, структурою та значенням даної науки у сучасному світі; формування у студентів теоретичних знань про основні поняття, категорії, закони та закономірності територіальної організації суспільства, просторової диференціації природного середовища, населення та його господарської діяльності; розкрити сутність географічних процесів та явищ.

Основні завдання вивчення освітнього компонента: забезпечити засвоєння знань про об'єкт, предмет, сучасну структуру суспільної географії як науки; перспективи її розвитку тощо; дати основні поняття, сучасні концепції, задачі та виклики, застосування практичних знань з суспільно-географічних досліджень; визначити особливості історичного розвитку суспільної географії в світі в цілому та в Україні зокрема, зв'язок з іншими науками; дослідити формування та розвиток географічних наукових шкіл у світі; ознайомити з сучасними науковими суспільно-географічними центрами й організаціями в Україні; ознайомити з системою методів суспільної географії, їх класифікацією; висвітлення соціально-географічних аспектів розвитку території.

Результати навчання (компетентності)

На основі вивчення здобувач має набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується

комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності (ФК):

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

Предметні компетентності (ПК):

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні та економічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і соціально-економічних процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних та економічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону.

ПК9. Здатність відтворювати основні теорії та закони економіки, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів системних економічних знань, компетентності підприємливості та фінансової грамотності.

Результатом вивчення освітнього компонента «Основи суспільної географії» є:

РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН9. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН1. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, економіки предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної та економічної науки.

ПРН3. Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

ПРН4. Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.

ПРН5. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.

ПРН6. Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, економіки, теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні, економічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, економіки.

ПРН8. Розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.

ПРН9. Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону.

ПРН10. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії, економіки, підприємництва та фінансової грамотності для виконання освітньої програми закладів загальної середньої освіти.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи суспільної географії						
ТЕМА 1. ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ. ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	12,5	4	4	4	0,5	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 2. ПРЕДМЕТНА ОБЛАСТЬ ГЕОГРАФІЇ. СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ У СИСТЕМІ ГЕОГРАФІЧНИХ НАУК	12,5	4	4	4	0,5	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 3. СИСТЕМА МЕТОДІВ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	12,5	4	4	4	0,5	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 4. ТЕРМІНИ, ПОНЯТТЯ І КАТЕГОРІЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	12,5	4	4	4	0,5	ДБ, ІРС/4
ТЕМА 5. СИСТЕМА ЗАКОНІВ І ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ СУСПІЛЬНОЇ	9	2	2	4	1	ДС, РК, ІРС/4

ГЕОГРАФІЇ						
Модульна контрольна робота №1						Т / 30
Разом за модулем 1	59	18	18	20	3	50
Змістовий модуль 2. Основні терміни, поняття та категорії суспільної географії						
ТЕМА 6. ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА	9	2	4	2	1	ДС, ІРС/3
ТЕМА 7. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ	9	2	4	2	1	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 8. ПРОСТІР, ЧАС І МІСЦЕ У СУСПІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЇ	9	2	2	4	1	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 9. ГЕОДЕМОГРАФІЯ	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 10. ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛЮДСТВА	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 11. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 12. СУСПІЛЬНА І ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/2
Модульна контрольна робота №2						Т / 30
Разом за модулем 2	61	14	18	24	5	50
Всього годин / Балів	120	32	36	44	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв’язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та контрольного опитування. У будь-якому випадку здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

– не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;

– чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

– контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

– об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному курсі на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Неформальна освіта при викладанні освітнього компонента

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._ред.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Рейтинг здобувача освіти з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf). Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за контрольні заходи змістових модулів, які проводяться у формі комплексної контрольної роботи (максимум – 30 балів за кожен змістовий модуль, всього 60 балів), участь у дискусіях, роботу в малих групах (максимум – 15 бал), виконання індивідуальної роботи за темами практичних (максимум – 25 балів). Якщо у підсумку виконання всіх видів навчальної роботи студент за результатами поточного та модульного контролю набирає не менше 75 балів, то за його бажанням, отримана ним оцінка може бути зарахована як підсумкова оцінка з дисципліни. У протилежному випадку або за бажанням студента підвищити рейтинг, він складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульного контролю, анулюються. Екзаменаційна оцінка визначається у балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань. Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу та практичних вмінь і навичок з окремого освітнього компонента за семестр. Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмінь і навичок використовувати відповідні знання на практиці. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Об'єкт та предмет географічної науки.
2. Як співвідносяться об'єктні й предметні області географії та її двох головних напрямків – фізичної та суспільної географії?
3. Чим відрізняється формаційний підхід до розуміння об'єкту суспільної географії від геосферного?
4. У чому полягає людиновимірність суспільної географії?
5. Назвіть особливості цивілізаційного підходу.
6. Поясніть суть діяльнісного підходу у розумінні об'єкту суспільної географії.
7. Назвіть головні риси діяльнісного підходу та поясніть головні види людської життєдіяльності.
8. Поясніть предметну сутність суспільної географії.
9. Назвіть риси геопросторової (територіальної) організації. Чим відрізняються поняття «геопросторовий» та «територіальний». Чи можна вважати їх синонімами, у яких випадках?
10. Що можна вважати конкретними об'єктами суспільної географії?
11. Чим відрізняється структура суспільної географії за професором С. Лавровим від структури суспільної географії за професором С.Ниммик.
12. Порівняйте структурні схеми суспільної географії професора М. Пістуна та професора О. Ващенко.
13. Розкрийте особливості структурної схеми суспільної географії професорів О. Шаблія та О. Топчієва.
14. Характеризуйте просторовий (хорологічний) підхід та його роль у розвитку географії.
15. Якою мірою і в якій спосіб використовує суспільна географія історичний підхід? Поясніть зміст поняття "суспільно-географічний процес".
16. Групи методів суспільної географії.
17. Охарактеризуйте предметну область географії в часи її зародження. В який час розпочинається диференціація географії? Яку назву мала суспільна гілка географії в той час?
18. Дайте пояснення поняття "історія географії" та «історична географія»?
19. Які Ви знаєте періодизації розвитку суспільної географії? Розкрийте коротко їх суть.
20. Виділіть етапи формування української суспільної географії.
21. Назвіть особливості розвитку суспільної географії?
22. Які напрямки суспільно-географічних досліджень формувалися в Україні у XVIII – XIX сторіччі?
23. Назвіть та охарактеризуйте напрямки суспільно-географічних досліджень в Україні в першій половині XX сторіччя?
24. Назвіть чинники, які вплинули на становлення і розвиток сучасної української суспільної географії.
25. Назвіть найбільш пріоритетні напрямки суспільно-географічних досліджень в Україні в наш час.

26. Поясніть зміст і функції поняття "територіальна організація суспільства". Хто і коли вперше сформував концепцію територіальної організації суспільства?

27. Дайте визначення поняття "суспільно-географічного положення". За якими рівнями організації життєдіяльності суспільства його аналізують?

28. Розкрийте зміст та функції поняття "місце" ("місцеположення") в суспільній географії.

29. Якими способами географи характеризують розміщення об'єктів на земній поверхні? Порівняйте переваги та недоліки цих способів.

30. Поясніть зміст і функції понять "розміщення" і "територіальна організація суспільства". Охарактеризуйте принципові відмінності між ними з точки зору суспільної географії.

31. Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як моноядерного радіально-кільцевого та поліцентричного лінійно-вузлового. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.

32. Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як поліцентричного регулярно-лінійного та поліцентричного приморсько-фасадного. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.

Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як поліцентричного басейнового та моноядерного лінійно-розгалуженого. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.

34. Дайте визначення таким поняттям як акваторія, аероторія, територія? Чому виникла потреба у впровадженні у суспільну географію поняття "геоторія"?

35. Розкрийте суть та особливості поняття "суспільні властивості території".

36. Дайте визначення поняття "державна територія".

37. Дайте визначення поняття "державна територія" та "національна (етнічна) територія". Що Вам відомо про "канонічну" територію?

38. Природні умови та ресурси. До яких властивостей території їх можна віднести?

39. Які існують типи економічного розвитку території?

40. Поясніть зміст понять "властивості території" та "функції території". Приведіть приклади.

42. Що належить до політичних функцій територій?

43. У чому полягають інформаційні функції територій?

44. Назвіть екологічні функції території.

45. Назвіть та поясніть значення економічних функцій території.

46. Поясніть суть соціальних функцій території.

47. Поясніть зміст і функції поняття "територіальна система" ("геосистема") і "територіальна структура" ("геоструктура").

48. Охарактеризуйте властивості еквіпотенціальності геосистем. Наведіть приклади еквіпотенціальності різнорівневих геосистем.

49. Поясніть ієрархічну структуру геосистем. Які рівні життєдіяльності суспільства розглядаються у суспільній географії?

50. Дайте визначення поняття "ноосфера". Поясніть зміст і соціально-економічні функції поділу праці. Чим зумовлений послідовний і невпинний процес поглиблення поділу праці?

51. Коротко характеризуйте загальну історичну еволюцію поділу праці.

52. Охарактеризуйте ієрархічну структуру територіального поділу праці.

53. Назвіть стадії господарського освоєння та розвитку територій за М. Колосовським. Поясніть їх зміст.

54. "Політика протекціонізму" – коротко розкрийте суть поняття.

55. Що таке сусідське положення території? Охарактеризуйте сусідське положення України.

56. Назвіть види територіальних процесів. Наведіть приклади.

57. Поясніть зміст і функції процесу розселення населення? Які існують форми розселення населення?

58. Поясніть зміст і функції процесу урбанізації території. Наведіть переваги та недоліки цього процесу.

59. Дайте пояснення процесам регіоналізації. Які існують види регіоналізації?

60. Чим відрізняється поняття "країна" і "держава"?

61. Поясніть зміст поняття "унітарна" та "федеративна держава"? Наведіть приклади.

62. Які виділяють групи держав за типом суспільного розвитку? Наведіть приклади.

63. Поясніть суть процесів територіальної агломерації?

64. Поясніть зміст поняття "територіальний комплекс"?

65. Поясніть зміст поняття "національний комплекс"?

66. Які Вам відомі міжнародні глобальні організації?

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	Непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям

1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання
------	--------------	----	-------------------------

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні: Посібник (Видання друге, доповнене) / Я. І. Жупанський. – К. - Чернівці: Колір-Друк, 2006. – 276 с.
2. Жупанський Я. І. Словник термінів і понять з географії / Я. І. Жупанський. – Чернівці: Технодрук, 2006. – 192 с.
3. Мезенцева Н. І. Економічна і соціальна географія України / Н. І. Мезенцева, К. В. Мезенцев : навчально-методичний посібник. – К. : ВПС «Київський університет», 2010. – 239 с.
4. Мезенцева Н.І. Суспільно-географічне районування України / Н. І. Мезенцева, К. В. Мезенцев. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. – 228 с.
5. Національний атлас України. – К. : Картографія, 2008. – 440 с.
6. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія / [упор. та автор біогр. статей проф. О. Шаблій]. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 1008 с
7. Погребський Т. Г., Голуб Г.С. Основи суспільної географії: конспект лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 95 с.
8. Погребський Т. Г., Голуб Г.С. Основи суспільної географії: методичні рекомендації до виконання семінарських занять та самостійної роботи. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 40 с.
9. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : навч. посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2009. – 544 с.
10. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник / О. І. Шаблій. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 496 с
11. Niemets L. Features of pilgrimage tourism in Ukraine (a case study of Uman) / L. Niemets, I. Tebieniwa, K. Sehida, O. Krainiukov, H. Kucheriava, T. Pohrebskyi // Proceedings of the 34th International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Madrid, Spain, 13-14 November, 2019). Editor Khalid S. Soliman. Madrid, International Business Information Management Association (IBIMA), p. 509-515.
12. Niemets L., Golub G., Niemets K., Pohrebskyi T., Sehida K., Potapova A., Kravchenko K. Structural and dynamic features of the regional labour market of Ukraine (case study of Volyn and Kharkiv regions). Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA), (Cordoba, Spain, 30-31 May 2021) ISBN: 978-0-9998551-6-4, ISSN: 2767-9640, p. 2090-2098
13. Niemets L., Sehida K., Kravchenko K., Tebieniwa I., Pohrebskyi T. (2020). Regional settlement systems in Ukraine: features of development in terms of decentralization reform. Human Geography Journal, 29, 6-17.
14. Pavlovska T. Urban population of Volyn region: resettlement and dynamics / T. Pavlovska, T. Pohrebskyi, G. Golub, V. Poruchynsky // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: зб. наук. праць. – Х.:

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019 – Сер. «Геологія – Географія – Екологія». – Вип. № 50. – С. 148-155.

15. Potarova A., Golub G., Pogrebnyi T. (2022). Divorce as an aspect of demographic behavior of the Volyn region population. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 31(1), 133-141.

16. Sehida K., Niemets L., Kostrikov S., Pohrebnyi T., Golub G., Kliuchko L. Demographic challenges in the context of human potential reproduction in the regions of Ukraine. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA) (Cordoba, Spain, 30-31 May 2021)* ISBN: 978-0-9998551-6-4, ISSN: 2767-9640, p. 2071-2076